

общества к «однополым бракам»», несмотря на антиконституционную и антиценностную — если считать, что Беларусь находится в аксиологическом поле базисных христианских ценностей — постановку вопроса. Вот в марте 2015 года директор Института сообщает, что 1,4% «поддерживают однополые браки», а в июне он сообщает уже о 2,2%⁴³.

Центральным для ЛГБТ-сообщества является требование передачи детей «парам» своих членов. Именно этот вопрос Тут-бай вынес ещё в 2013 г. на обсуждение⁴⁴. Все три участника «круглого стола» пребывают в убеждении, что институционализация «однополых браков» в Республике Беларусь — дело не столь долгого времени. Установки ООН в вопросах т.н. «гендера» сжато сформулированы, например, в документе ЮНИСЕФ⁴⁵. Там не только описываются в качестве легитимных «вариантов сексуальности» все возможные извращения, но и провозглашается, что дети вообще не имеют «гендерной идентичности» и не надлежит её «навязывать»; т.е. ограждать детей от гомосексуальности — преступно. В США было запрещено Верховным судом к использованию научное исследование, представившее пропорции душевного, социального и физического разрушения тех, кто вырос у родителя-гомосексуалиста или был усыновлён такими извращенцами⁴⁶. Это исследование проигнорировали и ВСЕ белорусские СМИ. Такая передача детей может осуществляться и без «признания браков», именно так обстоит дело в Израиле⁴⁷.

Іваненка Мікалай Міхайлавіч

намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце ДУА “Вілейская гімназія №2” (Вілейка, Беларусь)

Маральныя нормы ўзаемаадносін мужчыны і жанчыны ў традыцыйнай культуры беларусаў

Ад першых людзей на Зямлі і да нашага часу тэма ўзаемаадносін мужчыны і жанчыны чырвонай стужкай праходзіць праз усё жыццё. Гэтая тэма вельмі вялікая і шматбаковая. Мы можам разглядаць яе ў многіх плоскасцях: узаемаадносін у жыццёвых абставінах зусім чужых знаёмых і малазнаёмых людзей, або блізкіх сяброў, людзей, звязаных родавымі, сацыяльнымі ці рэлігійнымі сувязямі. Але напэўна самую вялікую цікаўнасць уяўляюць

⁴³ В Беларуси только 2,2% населения поддерживают однополые браки // <http://www.belta.by/society/view/v-belarusi-tolko-22-naselenija-podderzhivajut-odnopolye-braki-kotljarov-3844-2015/>. — Дата доступа: 25.11.2015

⁴⁴ Мнение: Чтобы к белорусскому ЛГБТ— сообществу относились иначе, им надо не гей-парады проводить, а заниматься благотворительностью // <http://news.tut.by/society/346394.html>. — Дата доступа: 25.11.2015

⁴⁵ Current Issues Paper // http://www.unicef.org/videoaudio/PDFs/Current_Issues_Paper_-_Sexual_Identification_Gender_Identity.pdf. — Дата доступа: 25.11.2015

⁴⁶ Homosexual Parent Study: Summary of Findings. // <http://www.frc.org/issuebrief/homosexual-parent-study-summary-of-findings>. — Дата доступа: 25.11.2015

⁴⁷ См.: https://en.wikipedia.org/wiki/LGBT_rights_in_Israel

узаемаадносiны мужчыны і жанчыны як прадаўжальнікаў чалавечага роду. Традыцыйная культура беларусаў дае нам багаты матэрыял — мноства занатаваных фальклорных твораў сямейна-бытавой абраднасці, святаў, звычаяў і традыцый, народнай педагогікі, дзе мы знаходзім сапраўдныя ўзоры маральна-этычных нормаў узаемаадносін мужчыны і жанчыны, якія паспяхова можна выкарыстоўваць у практыцы выхаваўчай работы сучаснай школы. Адна з галоўных задач выхавання, якая сёння стаіць перад грамадствам, — падрыхтоўка дзяцей, падлеткаў і моладзі да сямейнага жыцця, выхаванне будучых мужа і жонкі, годных да нараджэння і выхавання фізічна і духоўна здаровых дзяцей — дастойных грамадзян сваёй краіны. «Мощная сям'я — мощная дзяржава». Гэта не проста выказванне, гэта бясспрэчная ісціна. Моц сям'і, яе энергетыка, узнаўленчы і выхаваўчы патэнцыял цалкам залежыць ад узаемаадносін мужчыны і жанчыны — мужа і жонкі, ад іх кахання і ўзаемапаразумення. А сіла кахання, шчырасць і згода залежыць ад духоўнага стану, выхаванасці і ўнутранай культуры кожнага. З гадамі на дапамогу прыходзіць жыццёвая мудрасць, але калі ёй не папярэднічалі належнае выхаванне, то нават самая вялікая мудрасць можа не паправіць становішча. Сёння так востра ставіцца пытанне падрыхтоўкі дзяцей і моладзі да сямейнага жыцця, таму, што мы бачым як хутка ідзе працэс разбурэння сям'і. Высокія хрысціянскія ідэалы мужнасці і высакароднасці мужчыны, цяплення, дабрны і спагады жанчыны, стрыманасці і цнатлівасці абоіх, падмяняюцца ідэаламі гламурных попзорак, якія падаюць прыклады разбэшчанасці і вольнасці ў паводзінах. Іх вобразы настолькі моцна ўздзейнічаюць на сучасную моладзь і падлеткаў, што мы назіраем зараз працэсы разбурэння міжпалавых адрозненняў, не толькі ў адзенні, прычосках і ўпрыгожаннях, але і ў тых жа паводзінах. Многія тэлеперадачы, сайты інтэрнэта, газеты і часопісы, паразітуючы на нізкіх пачуццях чалавека, груба і цынчна разглядаюць адносiны паміж мужчынам і жанчынай толькі як сексуальных партнёраў, больш таго, настойліва прапагандуюць аднапалае «каханне». Маральныя прынцыпы беларусаў, іх высокія патрабаванні да чысціні ў адносiнах паміж хлопцам і дзяўчынай да шлюбу больш за ўсё засведчаны ў вясельных абрадах. Так падчас пасаду — абрад блаславення жаніха і нявесты на шлюб — маладых садзілі на хлебную дзяжу, якая сімвалізавала багацце і шчасце. Той, хто не збярог цнатлівасці, не мог садзіцца на дзяжу, бо баяўся наклікаць бяду на будучую сям'ю. Вельмі рэдкімі былі такія выпадкі, калі нехта з маладых адмаўляўся ад пасаду. Гэта станавілася прычынай страшэнных перажыванняў не толькі тых, хто не збярог цнатлівасці, але і іх бацькоў і родных У традыцыйнай культуры беларусаў мы можам знайсці асновы моцнай сям'і, умоў сямейнага выхавання і ўзаемаадносін мужа і жонкі, Бацькі і Маці. Увесь народны этыкет прасякнуты павагай да іншага, нават зусім чужога, чалавека, а пра пяшчотныя адносiны ў сям'і нам сведчаць безліч тэкстаў сямейна-абрадавай паэзіі. Узаемаадносiны мужа і жонкі ў шлюбе наша традыцыйная культура ніколі не разглядала як нешта брыдкае, чаго трэба саромецца. Гэтая тэма мала абмяркоўваецца

публічна і ў сям'і не таму, што яна прыніжана, а наадварот — таму, што занадта ўзвышана. Яна з вымярэння, якое вышэй чалавечага разумення, яна з вобласці Богага промыслу. Царква таксама ставіцца да шлюбу як да вялікай таямніцы, што вышэй узроўню плоці. Інтымныя адносіны паміж мужам і жонкай — свяшчэннадзейства працягу жыцця і абарона ад разбуральнай блуднай пошасці. Свяшчэннае Пісанне дае строгія маральныя правілы паводзін і ўзаемаадносін мужчыны і жанчыны ў шлюбе і па за ім. Так апостал Павел у сваіх пасланнях гаворыць: «Пакіне чалавек бацьку свайго і маці і прылепіцца да жонкі сваёй, і будуць двое адным целам» (Еф. 5: 31). «Жонка не ўладарыць над сваім целам, а муж; аднолькава і муж не ўладарыць над сваім целам, а жонка» (Кар. 7: 4). «Жонкі, падпарадкоўвайцеся сваім мужам, як Госпаду. Мужы, любіце сваіх жонак, як і Хрыстос палобіў Царкву і аддаў сябе за яе, каб асвяціць яе... » (Еф. 5: 22-26). Евангелле ад Лукі гаворыць нам: «Усякі, хто разводзіцца з жонкаю сваёю і жэніцца з другой — пралюбадзейнічае; і ўсякі, хто жэніцца на разведзенай з мужам, пралюбадзейнічае» (Лк. 16: 18). Па хрысціянскіх канонах пралюбадзее — адзін з сямі «смяротных» грахоў, а значыць хрысціянін павінен утрымліваць сябе не толькі ад фізіялагічнага акту, а нават ад грахоўнай думкі. І Евангелле канкрэтна сцвярджае нам словамі самога Хрыста: «Вы чулі, што сказана прадкам: «Не пралюбадзейнічай». А я кажу вам, што ўсякі, хто глядзіць на жанчыну з пахаценнем, ужо пралюбадзейнічаў з ёю ў сэрцы сваім» (Мф. 5: 27-28).

Народная мудрасць дакладна дэманструе нам не толькі добрае разуменне беларусамі хрысціянскіх прыныцаў жыцця, але і згоду з імі. Так у прыказках і прымаўках сцвярджаецца: «Не паглядай на чужых жонак: ці скасееш, ці здурнееш», «Не дай, доля, два разы жаніцца... » «Калі любіш — ажаніся, а не любіш — адкасніся»⁴⁸. Народныя парады гавораць нам аб недапушчальнасці пазашлюбных адносін. Нават у шлюбе муж і жонка вялі сябе стрымана, асабліва на людзях. «Каханне — гэта адносіны паміж двума, і афішыраваць іх лічылася ў народзе непрыстойным. Муж не цалаваў і не абдымаў жонку пры людзях» А наколькі сур'ёзна ўспрымаўся шлюб, адназначна сведчаць нам многія вясельныя песні, што вучылі раней маладых: пасля вяселля зваротнай дарогі няма!»⁴⁹. Змест беларускага фальклёра пра каханне вызначаецца высакароднасцю і чысцінёй пачуццяў, для яго зусім не ўласцівыя элементы эротыкі і натуралізму. Пра пачуццё кахання ў любоўнай народнай лірыцы гаворыцца непасрэдна і адкрыта, толькі ў рэдкіх выпадках прыбягаючы да іншасказання або намёкаў, і то зусім празрыстых.

⁴⁸ Беларусы. Т. 5. Сям'я / В. К. Бандарчык, Г. М. Курьловіч, Т. І. Кухаронак [і інш.]; Рэдкал.: В. К. Бандарчык [і інш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі. — Мінск: Бел. навука, 2001.

⁴⁹ Беларусы. Т. 5. Сям'я / В. К. Бандарчык, Г. М. Курьловіч, Т. І. Кухаронак [і інш.]; Рэдкал.: В. К. Бандарчык [і інш.]; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі. — Мінск: Бел. навука, 2001.

Шмат у фальклоры разумных і добрых твораў, менавіта іх і трэба ўключачь у выхаваўчую практыку. Багатая і разнастайная народная лірыка каханья прастай, цудоўнай мовай перадае нам пачуцці невымернай глыбіні. Закаханыя хлопец і дзяўчына ў святасці народа вызначаюцца не толькі чалавечай прывабнасцю, але і высакароднасцю духу. Прыгожы і паэтычны вобраз, чулы і спагадлівы, шчыры і даверлівы, для якога цнатлівасць і вернасць — аснова жыцця, можа быць сапраўдным прыкладам для выхавання сучаснай моладзі.

Ярошевич Елена Ивановна

методист Фонда имени Преподобной Евфросинии Полоцкой

Современное состояние института семьи с точки зрения христианского понимания нравственности и права

Земное государство — это «...предоставление Богом людям возможности устроить свою общественную жизнь исходя из их свободного волеизъявления, с тем, чтобы таковое устройство, являющееся ответом на искаженную грехом земную реальность, помогало избежать еще большего греха через противодействие ему средствами мирской власти». [1, III.1.]. Грехопадение Адама, принесшее в мир грехи и пороки, нуждалось в общественном противодействии — таким образом, в различных обществах начали устанавливаться законы, поддерживающие добро и ограничивающие зло. Именно для этого Священное Писание призывает власть имущих использовать силу государства, в чем и видится нравственный смысл существования государства (Рим. 13. 3-4). В современном мире государство обычно является светским и не связывает себя какими-либо религиозными обязательствами, однако этот принцип предполагает лишь известное разделение сфер компетенции Церкви и власти, вследствие различия их природ. Он не предполагает вытеснения религии из всех сфер жизни народа, отстранения религиозных объединений от участия в решении общественно значимых задач или лишения их права давать оценку действиям властей. Развитие гуманистических идей привело к появлению понятия «свободы совести», окончательно укрепившегося как юридический принцип в XX веке. Он утвержден Всеобщей декларацией прав человека и входит в конституции большинства государств мира. Как сказано в «Основах социальной концепции Русской Православной Церкви», «появление принципа свободы совести — свидетельство того, что в современном мире религия из «общего дела» превращается в «частное дело» человека. Сам по себе этот процесс свидетельствует о распаде системы духовных ценностей, потере устремленности к спасению в большей части общества». [1, III.6.]. Таким образом, если первоначально государство возникло как инструмент утверждения в обществе Божественного закона, то свобода совести окончательно превратило государство в исключительно земной институт, не связыва-